

Vrouwelijke specialist werkt vaker in loondienst dan mannelijke collega

‘Vrije jongen’ is meestal een man

Heleen Croonen

Het vrije beroep kent een aantal verleidingen: meer zelfstandigheid en meer inkomen. Toch heeft het niet veel aantrekkingskracht op vrouwelijke specialisten.

*De moderne maatschap
biedt meer balans tussen
werk en privé*

Veel politieke partijen pleiten ervoor om alle medisch specialisten in loondienst te laten werken en een einde te maken aan het vrije beroep. Maar wie zijn die ‘vrije jongens’? Een blik op de cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek leert dat inderdaad vooral *mannen* het vrije beroep verkiezen.

Op het laatste meetmoment van het CBS in 2010 werkte het merendeel van de medisch specialisten zelfstandig, maar het aandeel dienstverbanders wint elk jaar terrein. Uitsplitsing naar geslacht laat zien dat 55 procent van de vrouwelijke medisch specialisten in loondienst werkt, tegen 28 procent van de mannelijke specialisten. Ook bij de specialismen waar het zelfstandige beroep de overhand heeft, urologie, dermatologie, orthopedie, kno en radiologie, is een

duidelijk verschil tussen de seksen te zien. Bij deze vijf specialismen samen werkt van de vrouwelijke specialisten meer dan de helft in loondienst, terwijl dat voor de mannen maar 16 procent is.

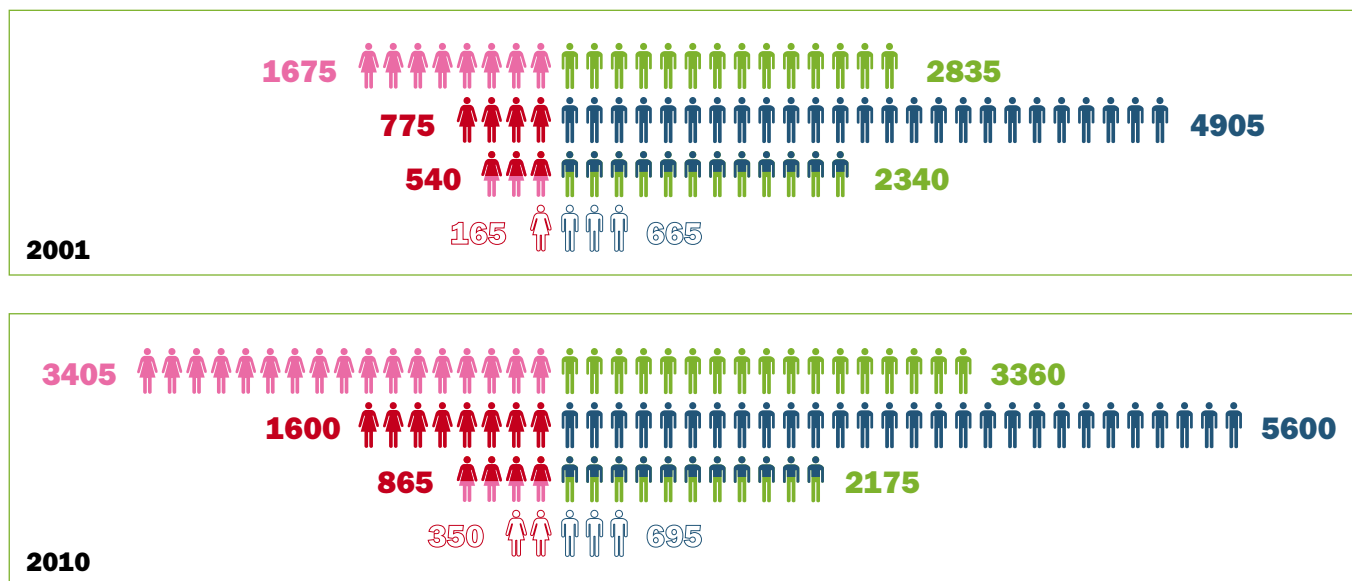
Fluctuerend inkomen

Marith Rebel-Volp, voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Vrouwelijke Artsen (VNVA) en huisarts herkent het beeld van de vrouwelijke medisch specialist die meestal in loondienst werkt: ‘We weten dat het een trend is.’ Ze noemt twee oorzaken: ten eerste geeft loondienst meer flexibiliteit. Vrijgevestigde specialisten wisselen vanwege de goodwill-investering minder makkelijk van baan. Dat is voor veel vrouwen een punt, omdat ze vaak een hoogopgeleide partner hebben, waarmee rekening moet worden gehouden. Tweede oorzaak is het inkomen. In een maatschap is het inkomen gemiddeld hoger, maar ook onregelmatiger. De onzekerheid in het inkomen is voor veel vrouwen reden om af te zien van een maatschap, volgens de VNVA-voorzitter: ‘In loondienst heb je een vast salaris op basis van de cao. Met de variërende zorgvraag, en het wisselende beleid van de overheid en de verzekeraars kan het inkomen van de vrijgevestigde arts behoorlijk fluctueren.’ Bovendien zijn vakgroepen groter dan maatschappen, waardoor er vaak minder dienstenbelasting is. En daarbij heeft het vrije beroep volgens Rebel een slecht imago, en vrouwelijke artsen zijn daar gevoeliger voor. Het beeld heerst van vrije jongens die veel productie draaien, van een graaicultuur. Er is maatschappelijke en politieke druk om deze vorm eruit te krijgen.

Alle specialisten in loondienst?

Een einde maken aan het vrije beroep van de medisch specialist. Dat voornemen stond in de verkiezingsprogramma's van de PvdA, de SP en de ChristenUnie. En een van de afspraken uit het Lente-akkoord was dat het inkomen en het dienstverband van de medisch specialisten zouden worden onderzocht. Resultaat was het rapport ‘Gezond belonen’ van de commissie onder leiding van Pauline Meurs,

hoogleraar bestuur in de gezondheidszorg. Het eerste SEO-rapport van deze commissie legde bloot dat medisch specialisten in het vrije beroep meer verdienen. Het tweede rapport adviseerde om niet in te grijpen in de arbeidsverhoudingen, ondanks de politieke wens om loonmatiging. Alle vrijgevestigden verplichten tot loondienst is juridisch niet haalbaar en niet gewenst, aldus de commissie.

Bron: CBS

Zelf praktijk inrichten

Lewi Vogelpoel is radioloog en werkt al vrijwel haar hele loopbaan in een maatschap, tot volle tevredenheid. Ze ziet dat vrouwelijke collega's vanwege de flexibiliteit voor loondienst kiezen, maar denkt ook dat ze daardoor veel missen: 'In een maatschap ga je een langdurige stabiele samenwerking aan op gelijkwaardige basis. Voordeel daarvan is dat je de praktijk zo beter kunt kneden, zodat je je werk optimaal kunt doen. Je kent iedereen binnen het ziekenhuis, je kent de wegen. Dankzij deze routine in het werkproces heb je meer tijd en energie voor de zorg. Complexe patiënten krijgen zo meer tijd.' Er zijn ook nadelen. Je moet bijvoorbeeld zelf vervanging regelen bij ziekte of zwangerschap. Maar je hebt geen toestemming nodig om een cursus te volgen voor je vak, zegt Vogelpoel. Die cursus komt wel voor eigen rekening en is in eigen tijd. Ook vergaderingen met de staf zijn in eigen tijd. Het nadeel van de grote schuld van de goodwill is dat je niet zeker weet of je het ooit nog terugziet. Maar de afspraken die bij de start bij een maatschap worden gemaakt, gaan verder dan dat. Het gaat ook over wanneer iemand in de toekomst minder wil werken, of wanneer iemand iets ergs overkomt, zoals arbeidsongeschiktheid. 'Je weet vooraf niet voor wie het nodig zal zijn,' zegt Vogelpoel.

Afgelopen jaar bleek hoe prettig het is om dergelijke afspraken te hebben toen een maat ziek werd en onverwacht overleed. 'We hadden af-

spraken gemaakt, zoals je die ook voor je eigen familie zou hebben gekozen', licht Vogelpoel toe. 'Ze zijn daarom ook precies zo nagevolgd.'

Moderne maatschapsovereenkomst

De nieuwe vrouwelijke specialisten mogen dan minder vaak in het zelfstandige beroep werken, Dino Jongsma, arbeidsjurist bij de Orde van Medisch Specialisten, gelooft niet dat het zelfstandig beroep zal verdwijnen door de feminisering van de geneeskunde. 'Mijn verwachting is dat maatschappen andere contracten zullen aanbieden', aldus Jongsma. De 'moderne' maatschapsovereenkomst geeft meer mogelijkheden om een balans te vinden tussen werk en privé, iets wat niet alleen voor vrouwen belangrijk is. Jongsma ziet bij het adviseren van medisch specialisten over hun juridische positie dat mannen steeds vaker behoefte hebben aan parttime werken. Ook willen mannen soms langere tijd verlof voor zorg voor kinderen of mantelzorg voor ouders. Sommige specialisten krijgen de behoefte om een periode in de derde wereld te werken. 'Wij zien steeds vaker dat maatschappen deeltijdcontracten aanbieden, bijvoorbeeld voor 0,8 fte. Je kunt afspreken dat je een dag in de week niet vast inzetbaar bent. Die trend zie je ook in de advocatuur en het notariaat.' Voordeel van loondienst is wel dat je zaken als zorgverlof beter kunt afdwingen dankzij het arbeidsrecht, ziet Jongsma. 'In een maatschap moet je alles zelf regelen. In een dienstverband heb je dat minder.'